

Letnik 1914.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos CXI. — Izdan in razposlan 8. dne avgusta 1914.

Vsebina: (Št. 203—205.) 203. Ukaz o odvracanju in zatiranju nalezljivih bolezni čebelnih zaleg. — 204. Razglas, da se razširjajo ocarinjevalne oblasti pomožnega carinskega urada Haibach. — 205. Ukaz o roku za porabo tovarnih (voznih) listov, ki imajo preskusni pečat ne pooblaščne železnice, in o povračilu za pristojbinski kolek, ako se ne porabijo taki tovarni listi.

203.

**Ukaz poljedelskega ministrstva
v porazumu z ministrstvi za no-
tranje stvari, pravosodje, finance,
trgovino in železnice z dne
18. julija 1914. l.**

**o odvracanju in zatiranju nalezljivih bolezni
čebelnih zaleg.**

Na podstavi določil § 1, odstavek 2, zakona z dne 6. avgusta 1909. l. (drž. zak. št. 177) o odvracanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni se ukazuje tako:

§ 1.

Nalezljive bolezni čebelnih zaleg se uvrščajo med živalske kužne bolezni, ki jih je treba naznaniti v zmislu § 16 zakona z dne 6. avgusta 1909. l. (drž. zak. št. 177), in na te kužne bolezni je uporabljati določila § 17, odstavek 1 do 5 in 7 do 9 tega zakona, ki se tičejo dolžnosti naznanila. Podučilo o pojavih, ki vzbujajo sum nalezljive bolezni čebelnih zaleg, je v prilogi.

§ 2.

Občinski predstojnik naj, čim izve za začetek ali sum take kužne bolezni, to nemudoma naznani političnemu okrajnemu oblastvu in navede število panjev, o katerih se misli, da se jih je lotila bolezen, oznamenivši kraj, kje so.

§ 3.

Ako se je bolezen močno razširila ali ako je sploh preteče nastopila, naj odpošlje politično okrajno oblastvo uradnega živinozdravnika, da poizveduje in uvede veterinarskopolijske naredbes. Po potrebi lahko politično okrajno oblastvo pridene kupopazni komisiji tudi izvedenega (umnega) čebelarja.

Ako se dogode samo posamezni primeri, lahko politično okrajno oblastvo prepusti občinskemu predstojniku, da zaukaže in izvrši v tem ukazu omenjene veterinarskopolijske naredbes, privzemši izvedenega čebelarja. Občinski predstojnik naj poroča političnemu okrajnemu oblastvu o ukrenjenih odredbah.

Dokler se ne ukrene drugače, je v vseh primerih vposlati sat z zalego, izpremenjeno vsled bolezni, preiskovališčem, ki jih naznani poljedelsko ministrstvo, da ga primerno preiščejo.

§ 4.

Okužene čebelnjake je dati pod zaporo.

Zapora ima posledico, da se od okuženega stojališča ne smejo odnašati panji.

Zapora se razteza tudi na rabljene panje, rabljeno čebelarско orodje in na vse satovje ter na čebelne pridelke (med ali strd, vosek). Ti predmeti se ne smejo odstraniti od okuženega stojališča, oziroma iz dotičnega dvorca in se naj tam hranijo tako, da leteče čebele nikakor ne morejo do njih.

Izjeme od tega more dovoliti politično okrajno oblastvo.

Ako se kužna bolezen uradno dožene na čebelah, prepeljanih v pašo, naj posestnik bolnih čebelnih ljudstev vsa svoja na paši postavljena ljudstva in pripadajoče reči, ogibaje se vsake za odvažanje ne neobhodno potrebne manipulacije na panjih, odstrani s paše v štirih dneh in naj jih spravi na prvotni kraj, kjer je začeti potrebne navedbe.

§ 5.

Da se uspešno zatirajo nalezljive bolezni zalege, je treba, ko so se dognale brez ugovora, vplivati na posestnike,

- a) da pritrdijo, da se bolna ljudstva usmrtilo s tem, da se zažveplajo zvečer, ko čebele ne izletavajo več, in da se sati neškodljivo odstranijo, ako se je bolezen zalege bolj razširila in je hujše nastopila,
- b) da pritrdijo, da se okužena zalega odstrani in uniči ali da se čebele brez satja previdno prestavijo v nove srednje stene in se uniči staro satovje, ako nastopa bolezen v manjši meri ali mileje.

Ako posestnik odreče pritrditev za to, se mu more v interesu obrambe sosednjih čebelnjakov naložiti dolžnost ukreniti take uredbe, s katerimi se zabrani izletavanje čebel.

Panje, kojih čebele so vsled bolezni ali poginile ali so bile usmrčene s posestnikovo pritrditvijo, potem okvirce in druge sestavine, ki so iz bolnih panjev, je ali s posestnikovim privoljenjem sežgati ali, ako se to privoljenje ne more dobiti, osnažiti in razkužiti.

Mrtve čebele, ki so v čebelnjaku in pred čebelnjakom, je skrbno skupaj pomesti in jih kakor satovje in iz mobilnih panjev, ki so določeni za razkuževanje, izstrgane množine voska in nesnage neškodljivo odstraniti.

Bolezni sumne panje je tudi deti pod zaporo in z njimi ravnati kakor z bolnimi panji.

§ 6.

Razkuževanje je treba najskrbneje izvršiti.

- a) Mobilne panje je treba skrbno izstrgati in z alkalnimi lugi in uporabljaje ostro krtačo najmanj dvakrat dodobra izmiti in potem s plamenom varilne svetilke obžgati;
- b) z vso pripravo in vsem orodjem, kakor so čebelarske klešče, noži, kavli, vilice, točilnica, topilnik za vosek in enake reči, je ravnati prav tako, ako se ne morejo izžariti;
- c) stene in pod čebelnjakov in stelaž, v katerih so bile bolne čebele, je treba prav tako osnažiti z alkalnimi lugi. Zemljo pred panji je na dva metra daleč nanovo prekopati ali pokriti s svežo plastjo peska ali prsti. Lesene, kamenite ali betonske pode pred panji je okrtati z alkalnimi lugi in dodobra osnažiti;
- d) ker prenese bolezen najčese čebelar sam od bolnih panjev na zdrave, mora biti vsak čebelar pri delih ob okuženem čebelnjaku kar najbolj previden in naj po delih pri bolnih ali sumljivih čebelah dodobra osnaži in razkuži ne samo vse rabljeno orodje, temveč tudi svoje roke.

§ 7.

Preudarku političnega okrajnega oblastva je prepuščeno po potrebi odposlati uradnega živino-zdravnika, da pogleda v kraj kužne bolezni in nadzoruje dela za zatiranje in razkuževanje, ali te posle poveriti občinskemu predstojniku pri-
vzemši izvedenega čebelarja.

§ 8.

Ko se je uradno zavarovala kužna bolezen v občini, se lahko, če bi se še dalje pojavljali primeri, izvrševanje in nadzorovanje zaukazanih naredb prepusti občinskemu predstojniku z njegovo odgovornostjo.

§ 9.

Občinski predstojnik kraja kužne bolezni naj pošlje vsak mesec političnemu okrajnemu oblastvu kratko poročilo o stanju kužne bolezni s pravilno izpolnjeno poročilno tabelo o kužni bolezni.

Poročilno tabelo o kužni bolezni je sestaviti po priloženem obrazcu.

§ 10.

Ako se ob vremenu, ugodnem za izletavanje, v teku dobe dveh mescev izza izvršitve v § 5 omenjenih naredb in dovršitve predpisu primerne razkuževanja niso dogodile daljnje oboletosti, naj se vrši sklepna revizija.

Pri tej reviziji je panje okuženega stojališča in najbližnje okolice, po potrebi pa vse panje v kraju kužne bolezni preiskati, ali je njihovo stanje prosto kužne bolezni; ako se najde vse brez spotike, je razveljaviti uvedene zaporne naredbe in je izjaviti, da je prestala kužna bolezen.

Ako bi prišla sklepna revizija v čas po vzmljenju čebel, naj se vrši šele v prihodnji spomladi, in sicer po začetku časa, ko je zaleganje v najvišjem razvitku.

Oprava sklepne revizije se lahko tam, kjer se je pojavila bolezen le posamez, prepusti občinskemu predstojniku, privzemši izvedenega čebelarja, poročati pa mora natančno.

V drugih primerih naj opravi sklepno revizijo uradni živinozdravnik — ako treba, privzemši izvedenega čebelarja.

Politično okrajno oblastvo naj obvesti, da je prenehala kužna bolezen, vse tiste občine in tista oblastva, katerim je naznanila, da je izbruhnila kužna bolezen.

§ 11.

Razen tega je za odvrčanje in zatiranje nalezljivih bolezni čebelnih zaleg uporabljati: § 2, § 3, odstavek 5 in 6, § 19, odstavek 1, § 21 — kolikor § 3 tega ukaza ne predpisuje kaj drugega — in §§ 26 in 27 ter oddelke II, VII in VIII zakona z dne 6. avgusta 1909. l. (drž. zak. št. 177) in k tem določilom spadajoče predpise izvršitvenega ukaza z dne 15. oktobra 1909. l. (drž. zak. št. 178).

§ 12.

Ta ukaz dobi moč 14 dni po razglasitvi.

Hochenburger s. r.

Forster s. r.

Zenker s. r.

Heinold s. r.

Schuster s. r.

Engel s. r.

Podučilo

o pojavih in o bistvu nalezljivih bolezni čebelnih zaleg.

Nalezljive bolezni čebelnih zaleg v zmislu tega ukaza so obolelosti, združene poglavitno pod imenom gniloba, ki se oznamenjajo tudi za gnilobo zalege, kužno bolezen zalege, čebelno kugo, kisko zalego itd., ter trda zalega. Vse te bolezni povzročijo obsežno odmiranje čebelnih ličink in čebelnih bub z značilnimi prikaznimi.

Pri boleznih gnilobe postanejo ličinke in bube rumenkaste, scvrknejo se in postanejo sčasoma umazanorumenene, svetlokavastorjave in temnorjave. Njihova konsistenca postane kašasta ali sluzasta ali vlačna in se vleče kakor nit. Nazadnje se posuše v temnorjave ali rumenorjave skorje, ki se ali kakor škorljup v podobi jezika drže na spodnji podolžni strani celice ali tvorijo okroglasto ali srpasto lusko na dnu celice. Ako pokrita zalega odmrle, vpadejo navadno pokrovi in pri najnevarnejši obliki gnilobe nastanejo češče kakor svila lesketajoče se globoke votline. Pogosto je opaziti v pokrovi majhne luknjice. Z odmiranjem posameznih ličink in bub med zdravo zalego nastane neredna, raztresena zalega. Neredko se opaža gniloba po gnilem zoprnem duhu (po gnilem mizar-skem kleju, znojenju nog itd.), toda ravno pri hudi obliki se često pogreša očiten duh; pri takozvani kisli zalegi imajo iz celic potegnjene odmrle ličinke več ali manj oster kisel duh.

Da se preskusi satovje gledé gnilobe, je najbolje, da se prodre z vžigalico v odmrle ličinke in v celice z vpadlimi ali preluknjanimi pokrovi. Ako se drži vžigalice sluzasta ali celo močno vlačna masa, ki se vleče kakor nit, je to zanesljivo znamenje gnilobe. Pri takozvani kisli zalegi se dadó odmrle ličinke nepoškodovane vzeti iz celice in imajo omenjeni ostri duh. Nadalje je treba preiskati sat, ali je kaj škorljupa, najzanesljivejše znamenje zastarele gnilobe.

V njeni obliki ohranjeno, posivelo, vijoličasto postalo ali počrnelo, le redko malo po gnilem mesu dišečo, odmrlo zalego je treba dobro razločevati od gnilobe. Nastala je navadno s tem, da so čebele zapustile satovje z zalego (prehajena zalega, črna zalega). Pri tem je navadno odmrta vsa zalega enega kosa sata ali celega sata, pri gnilobi pa je odmrta zalega raztresena med zdravo zalego.

Bolezni gnilobe povzročajo neke vrste bakterij, katerih poznamo sedaj več. Ličinke se okužijo s tem, da vzprejmejo kali bolezni s hrano; bolezen se razvija najprej v črevesu. Širi se gniloba s tem, da se prenesejo dotične bakterije in njihove trajne oblike (trosi), oziroma da se zatrosijo okuženi ostanki zalege, ker imajo množice dotičnih bakterij in njih trosov. Večinoma se to zgodi s čebelarjevimi rokami in z orodjem, s porabljanjem okuženega satja, posebno če so v njem ostanki gnilobe, škorljup in kraste, z okuženimi panji in takim čebelarskim orodjem, ter z okuženim medom, redkeje po pobeglih (zdivjanih) čebelah in roparicah ter čebelah brez satja in maticah. Trosi bakterij gnilobe lahko zdrže izsuševanje več nego 20 let in morda polurno kuhanje, kar je vpoštevati, kadar se porabljajo stari panji in okvirci, rabljeno čebelarsko orodje in kadar se razkužujejo.

Vosek in med se lahko naredita neškodljiva za okužbo, če se eno uro kuhata v vodi, iz previdnosti pa naj se tudi potem ne porabljata za narejanje satov in za krmljenje, toda med je neškodljiv za užitek ljudem.

Trda zalega (apnena gniloba) je označena s tem, da se ličinke in bube, ko se scvrknejo, spremené v maso, trdo kakor kamen, ki je prevlečena z belim, rumenkastim ali zelenkastim plesnjevcom. Ker skušajo čebele odmrlo zalego oprostiti s tem, da odgrizavajo celične stene, je gradnja celic pri satih s trdo zalego često popolnoma razglodana. Povzročiteljica trde zalege je plesen (*Aspergillus*), koje kali se lahko razpršé in ki se loti tudi odraslih čebel, da zdi se, da celo za človeka ni brez nevarnosti. Zaradi tega je pri delih na panjih s trdo zalego treba velike previdnosti. S čebelami, ki se jih je lotila trda zalega, je ravnati tako kakor s čebelami z gnilobo.

204.**Razglas ministrstev za finance in trgovino z dne 21. julija 1914. l.,**

da se razširjajo ocarinjevalne oblasti pomožnega carinskega urada Haibach.

Izpreminjujé ukaz ministrstva za finance, trgovino in poljedelstvo z dne 11. septembra 1913. l. (drž. zak. št. 201) se zvišuje meja teže, do katere je pomožni carinski urad v Haibachu pooblaščen odpravljati blago t. št. 480 *a* in *b* carinske tarife, na 200 *kg*.

Schuster s. r.

Engel s. r.

205.**Ukaz ministrstva za železnice in finančnega ministrstva v porazumu s pravosodnim ministrstvom z dne 6. avgusta 1914. l.**

o roku za porabo tovornih (voznih) listov, ki imajo preskusni pečat ne pooblaščne železnice, in o povračilu za pristojbinski kolek, ako se ne porabijo taki tovrni listi.

Izvršujé ukaz z dne 20. januarja 1914. l. (drž. zak. št. 7), ki ga je izdalo ministrstvo za

železnice v porazumu s pravosodnim ministrstvom in trgovinskim ministrstvom, je ministrstvo za železnice pooblastilo naslednje glavne železnice za podeljevanje preskusnega pečata na voznih listih:

1. C. kr. avstrijske državne železnice (vsa c. kr. ravnateljstva in c. kr. obratno vodstvo černoviško);

2. c. kr. priv. družba za železnico Usti-Teplice;

3. izključno priv. Buštěhradská železnica;

4. c. kr. priv. družba južne železnice;

5. c. kr. priv. železnica Dunaj—Aspang.

Razen tega ostane v moči c. kr. dvorni in državni tiskarnici z ukazom z dne 10. decembra 1909. l. (drž. zak. št. 197) podeljeno pooblastilo natiskovati preskusni pečat na vozne liste.

Da se omogoči poraba voznih listov, narejenih v zasebnih tiskarnicah in opremljenih s preskusnim pečatom ne več upravičene železniške uprave, se dovoljuje njih porabljanje do všetega 31. dne maja 1915. l. Vozni listi prej označene vrste, ki so ostali do tega časa neporabljeni, se po obstoječih predpisih do všetega 31. dne oktobra 1915. l. pripuščajo v zamenjavo z nadomestnim kolkovanjem (§ 7, odst. 4, lit. *b*, ministrstvenega ukaza z dne 10. decembra 1909. l. [drž. zak. št. 197]). Potem se ti vozni listi ne izmenjavajo več.

Ta ukaz dobi takoj moč.

Forster s. r.

Engel s. r.

